

Delavec ishaja vsak petek s datumom naslednjeg dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.— Posamezna številka 50 vin naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljave na u. adništvo in upravnništvo Ljubljana, Selburgova ulica šte 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objav- po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poš- nine proste. — Nefrankira- na pisma se ne sprejemajo.

Uredba

o začasnem predtvi bolniškega zavarovanja delavcev na bivšem avstrijskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima moč zakona in se glasi:

Člen I.

Avstrijski zakoni in naredbe o bolniškem zavarovanju delavcev, izdani 31. oktobra 1918 ostanejo z naslednjimi izpremembami v veljavi za bive avstrijsko ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter se obenem razširjajo na vse upravno območje deželnih vlad za Slovenijo in Dalmacijo.

Člen II.

Zakon z dne 30. marca 1888., drž. zak. št. 33, o bolniškem zavarovanju delavcev z izpremembami zakona z dne 20. novembra 1917., drž. zak. št. 457 se izpreminja tako-le:

1. Prvi odstavek točke druge § 6 se mora glasiti:

»Ako je bolnik dalje nego tri dni nesposoben za delo, bolezni od dne, ko je obolel, za vsak dan bolezni po 60% povprečnega dnevnega zasl. za mezdne stopnje (§ 7)«

2. Med 4. in 5. točko § 6, se ustavlja nastopno določilo:

»5. Za družinske člane, ki nimajo zasluzka, a žive z zavarovancem v istem gospodinjstvu: ob bolezni brezplačno zdravljenje, zdravlila in potrebni pripomočki za zdravljenje tokom 26 tednov, a ob porodu poleg potrebne babiške pomoči in zdravljenje podpore za porodnice za čas 6 tednov po porodu v znesku 20% povprečnega zavarovančevega zasluzka, a ne več kot 6 kron na dan.«

3. Dosedanje točke 5. § 6. naj postane 6.; besede: »ali ne manj od 60 K« naj se črtajo.

4. § 7 se mora glasiti:

Za izvedbo zavarovanja se uvrščajo zavarovani po višini delavnega zasluzka v te-le mezdne stopnje:

Mezdne stopnje	Dnevni delavni zasluzek v kronah	Za povprečni dnevni zasluzek v kronah
1	do 7	6
2	preko 7 do 9	8
3	preko 9 do 11	10
4	preko 11 do 13	12
5	preko 13 do 15	14
6	preko 15 do 17	16
7	preko 17 do 20	18
8	preko 20 do 24	22
9	preko 24 do 28	26
10	preko 28 do 36	32
11	preko 36 do 44	40
12	preko 44	48

Če se odmerja zasluzek za druga razdobja, je računati dnevni delavni zasluzek z eno šestino tedenskega, eno petindvajsetino mesečnega in eno tristotino letnega delavnega zasluzka.

5. V 4. odstavku § 7. naj se črtajo besede: »glede prvih treh mezdnih stopinj.«

6. Točka 1. § 9. se mora glasiti: Bolezni se sme povišati na 75% povprečnega dnevnega zasluzka.«

7. Točka 2. § 9. se mora glasiti:

»Ob smrti družinskega člana se sme dajati pogrebna do zneska dejanskih pogrebnih stroškov, ali ne več kot 20kratni znesek povprečnega dnevnega zasluzka, niti več kot 50 K za mrtvorjeno dete, 100 K za dete do dovršenega 4. leta starosti 200 K za otroka do dovršenega 14. leta starosti in 300 K za ostale družinske člane.«

8. § 9. a se razveljavlja.

9. Znesek »75 h«, imenovan v točki 1., § 9. c, je povišan na »3.60 K.«

10. Tretji odstavek § 34. se mora glasiti:

»Člani, ki niso zavezani zavarovanju, niti niso zavarovani po § 3., drugem in tretjem odstavku, kakor tudi člani, imenovani v točki 2, § 13., in volonterji, morajo trpeti ves v pravih določeni prispevek iz svojega ter ga plačati neposredni blagajni.«

11. Znesek »deset goldinarjev«, določen v § 68., je povišan na »8000 K«.

Člen III.

Zadnji odstavek člena VII. zakona z dne 20. novembra 1917., drž. zak. št. 457, se razveljavlja. Minister za socialno politiko se pooblašča, da v sporazumu z ministrom za promet dovoljuje obratnim bolniškim blagajnam za pomorščake ob nujni potrebi izjeme od predpisov te uredbe in prav tako tudi od imenovanega zakona.

Člen IV.

Določila zadnjega odstavka člena VIII. zakona z dne 20. novembra 1917., drž. zak. št. 457, ne veljajo za bolniške blagajne, katere se morajo ustanoviti za zavarovanje, ki so bili zavarovani pri bolniških blagajnah bive avstro-ogrske monarhije izven ozemlja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Takim novoustanovljenim blagajnam ostanejo pridržane pravice do onega dela imovine prejšnjih blagajn, ki odpade na njih zavarovance.

Člen V.

Zaradi centralizacije bolniškega zavarovanja se pooblašča pokrajinska poverjenišva za socialno skrbstvo, da v sporazumu s prizadetimi drugimi poverjenišvi zmanjšujejo število nosilcev bolniškega zavarovanja, v kolikor s tem bistveno ne odškodujejo interesov zavarovancev.

Zlasti smejo: a) združevati okrajne bolniške blagajne tudi brez njih privolitve; b) razpuščati obratne bolniške blagajne po §§ 42. in 51. zakona o bolniškem zavarovanju delavcev in za-

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalle.)

Svobodno izražanje javnega mnenja je prvi predpovni časnikarskega razvoja. Prve sledove žurnalistike najdemo že pri starih Rimljanih, ki so imeli nekaj uradni vestnik odnosno v 15. stoletju po Kristusu, kjer se je v živahnih trgovskih mestih Italije, Francije in Nemčije ukazovala nujna potreba posode za novice. Gibčni informatorji so jih prodajali za drag denar. Toda samo malo ljudi je zvedelo te novice in vrhu vsega so bile samo pisane, širše vrste ljudstva pa so dobivale novice s posredovanjem tiskanega ali pisanega letaka, ki se je rodil v 16. stoletju. Od začetka so bili samo posamezni listi brez vsake medsebojne zveze. Koncem 16. stoletja pa že

zaznamujemo izhajanje letakov, ki so medseboj v zvezi in ki jih tiskalo v večjem številu. Najprej so izhajali vsake pol leta potem vsak mesec, potreba je rasla. Letak izhaja vsak teden, dokler ni končno leta 1660. začel izhajati prvi dnevnik na svetu snloh. t i. »I einziger Zeitung«. Nemčija ima torej prvenstvo prvega dnevnika, potem je kmalu sledila Anglija l 1702., a na Francoskem šele l 1778., torej komaj let pred francosko revolucijo. — Iz navedenih številki sledi, da občinstvo ni baš vroče hrepenelo po dnevnikih, toda tudi da se je žurnalistika prav polagoma razvijala. Na Angleškem si je časopisje že v zgodnji svoji mladosti priborilo to, kar ima še danes v svojih temeljih: začasa revolucije že nastopa z ostrimi razpravami, neča se z domačimi političnimi zadevami, na začetku 18. stoletja pa že zahteva zase popolno svobodo. Na Angleškem se je porodil današnji tip časa, ki prinaša ne samo poročila, temveč tudi preišliute o

javnih vprašanih in zagovarja in zahteva zase svobodo neodvisne politične kritike. Iz Anglije sta šla glas in zahteva svobodnega tiska, ki igra ogromno vlogo pri revolucijah, v vse države alire in povsod si prele ali sleie priborita zmago, teptaloč povsodi takozvano preventivno cenzuro, kolebaloč se preko časopisnega kolka, koncesije in kavcije, uničujoč zapreke dovažanja, nouličnega prodajanta in konfiskacije. Največja zasluga gre n. pr. za ustavnost in znieno ustav brezdvomno dnevnemu časopisju. Tisk koraka roko v roki s konstitucionalizmom, demokracija in svoboda tiska sta povsod temelja občanskih pravic, zakaj nihče ne more dvomiti o tem, da hi tisk ne bil ventil, in sicer neobhodno potreben ventil javnega mnenja. Na Angleškem so proglasili svobodo tiska že l. 1689. potem, ko so končoveljavno odstranili dinastijo Stuart. Ta država nam dokazuje dalje, da je mogočen razvoj liberalnih, naprednih institucij prvi

družne bolniške blagajne z manj kot 1000 člani; c) odtezati društvom in registriranim pomožnim blagajnam z manj kot 1000 članov, zavezanih zakonitemu bolniškemu zavarovanju, pravico izvrševati obvezno zavarovanje; č) sporazumno s poverjeniki ministra za gozde in rudnike priključevati bolniške oddelke bratovskih skladnic kot poslovalnice k že poslujočim ali novoustanovljenim bratovskim skladnicam.

Imovine blagajn, društev in skladnic, nabrane v svrhe obveznega bolniškega zavarovanja, pripade oni blagajni, ki prevzame zavarovanje; druga imovina pa ostane dosedanjim namenom.

Predmetne spore rešuje minister za socialno politiko v sporazumu s prizadetimi ministri.

Člen VI.

Minister za socialno politiko se pooblašča, da ob najni potrebi po predlogu pokrajinskih vlad sam odredi povišbo dajatev in prispevkov bolniškega zavarovanja z novo razdelbo mednih stopenj; vendar ne sme najvišji povprečni dnevni zaslužek presežati 80 K.

Člen VII.

Povišba dajatev in prispevkov pa členu II. stopi v veljavo dne 1. novembra 1920.

Bolniške blagajne morajo do takrat spraviti svoja pravila v sklad s temi določili; kolikor tega ne morejo izvršiti, veljajo zanje ta določila tudi brez izpremenbe pravil.

Delodajalci morajo najkasneje do dne 15. oktobra 1920. blagajnam prijaviti višino dejanskega delovnega zaslužka v svrhu nove uvrstitve v mednje stopnje. Za te prijave veljajo kazenska določila § 67. zakona o bolniškem zavarovanju delavcev.

Člen VIII.

Ta uredba stopi v veljavo z dnevi razglasitve v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvatov in Slovencev«. Obenem se razveljavljajo vsa ona določila doslej veljavnih zakonov in naredb, ki ji nasprotujejo.

To uredbu naj izvrši minister za socialno politiko v sporazumu s prizadetimi ministri.

V Beogradu, dne 11. oktobra 1920.

Aleksander, s. r.

dr. Kukovec, s. r.

Minister za socialno politiko

Sirite list „Delavec“

predpogoj za procvit tiska in časopisja. Samo tako velikansko zanimanje za javne zadeve, kakor je na Angleškem, more roditi z ogromnimi stroški zvezano spravodajstvo, na drugi strani pa postaviti časniškarski stan na ono visoko socialno stopnjo, ki jo časnikarji drugih narodov skoro nikoli ne dosežejo. Oboje, dobra in cena spravodaja in socialno stališče časnikarjev, pa določa višino angleških žurnalov. Zato ima Anglija najboljše, najtemeljitejše in najbolj upoštevane liste. Tretje mesto pripada Franciji: Tu je izhajal prvi v resnici politični list in tu so pisani vsi listi od prvega do zadnjega v najlepšem jeziku. V letu 1631. je ustanovil tedanjemu dvoru blizu stoječ človek tednik »La Gazette«, ki ni prinašal samo raznih poročil, temveč izražal svoje mnenje v prid monarhiji proti plemičem, ter zagovarjal svobodo vesti proti reakciji med duhovništvom. Tudi kardinal Richelieu je dajal tuhatam snov in celo kralj Ludovik XVIII. je pisal precej obširne članke, ki jih seveda urednik ni mogel, niti upal izpreminjati.

Nepredek in reakcija.

Na scii centralne vlade, katera se je vršila dne 3. novembra 1920. je ministrski svet odobril tele naredbe, ki so za delayce nedvomno dalekosežnega pomena. Prva naredba se tiče ustanovitve delavskih zbornic v Ljubliani, Zagrebu in Sarajevu. V Belgradu delavska zbornica obstoji že izza predvoine dobe. Druga naredba se tiče imenovanja delavskega poverjenika pri industrijskih podjetjih. Tretja se tiče osemurnega delavnega časa. Četrta zavarovanja delavcev v Bosni in Hercegovini po vzoru delavskega zavarovanja v Sloveniji.

Skratini čas je že, da se vprašate glede ustanovitve delavskih zbornic bliža svojemu uresničenju. Istotako vprašate ureditve delavskih zaupnikov v obratih. Ako pa lahko konstatiramo, da domentaio prva, druga in četrta naredba znaten napredek na polju socialne zakonodaje, moramo s tem večjo odločnostjo zavračati tretjo naredbo, katera se tiče osemurnega delavnika. Tanaredba ne pomeni nikak napredek ampak nazadovanje. Gospod dr. Kukovec kot minister za socialno politiko je šel intrigam raznih delodajalskih organizacij na lim in misli za vse obrate, v katerih ni več kakor petnaest delavcev vposlenih podaljšati delavni čas na 9 ur. Gospodje okolo »Večernega Lista« delajo na videz sicer kisle obraze, aji njih vodi dr. Korošec je tudi pritrdil taki »reformi«. Dvoilična politika gospodov klerikalcev je tako ogabna in tako očitna, da si jo sami več ne upajo prikrivati.

Klerikalci in liberalci so to dot v bratski slovi na eklatanten način pokazali, kake prijatelji delavstva so. Solidarno vrše brez vsake skrupuloznosti najbolj reakcionarne atentate na najvitalnejše interese delavstva. In ti ljudje, eni kakor drugi, imajo ob vsaki priliki polna usta sladkih besed, za hrbtom pa izročajo delavstvo najhujšim izkoriščevalcem.

Drugod in pri nas.

Dne 27. oktobra t. l. je sklicala strokovna komisija Čehoslovaške v Prago posvetovanje, na katerem se je razpravljalo o nevtalnosti strokovnih organizacij z ozirom na razkol delavskega socialističnega pokreta v Čehoslovaški. Posve-

fovanja se je udeležilo 6 zastopnikov starega izvrševalnega odbora, 6 zastopnikov levičarjev in 7 zastopnikov strokovne komisije.

Zastopniki obeh strui so sporazumno sklenili priobčiti sledeči proglas:

»Obe stranke se strinjata v tem, da se spor ne sme zavlačevati v strokovne organizacije. Vsakogar, kdor bi se ne ravnal po tem načelu, se mora smatrati za škodljivca strokovnega pokreta. Za prejem tega načela je smatrati tudi vsako dostransko agitacijo proti mednarodnemu združenju strokovnih organizacij, katerega danes predstavlja mednarodna zveza. Odločevati o pripadnosti glede internacionalne imajo pravico izključno strokovne organizacije same in njihovo središče, to je strokovna komisija ter njihovi kongresi. Da se enotnost strokovnega pokreta ne bi kršila, niti preko dobre volje odgovornih strokovnih korporacij, se strinjamo navzgori v tem, da se sestanki in posvetovanja zaupnikov strokovnih organizacij smejo sklicevati le potom strokovnih korporacij. Politčne stranke se imajo v občevanju s svojimi pripadniki posluževati edino svoje organizacijske aparate. Da se načela nevtalnosti ne bodo kršila, se imajo na društvenih shodih in sestankih zaupnikov opuščati vsake razprave o spornih vprašanih strokovno časopisje pa se ima izogibati enostranskemu poročanju, nač da vplivati pomirjevalno in povdarjati potrebno slovo in enotnost v strokovnem pokretu. Udeleženci sestanka, uvažujoč velike naloge delavskega razreda, da bosta obe stranki vestno podpirali enotnost strokovnega pokreta kot važnega skupnega orodja razrednega delavskega pokreta.«

Pri nas v Jugoslaviji belgradski komunisti javno povdarjajo, da morajo biti strokovne organizacije vir dohodkov za komunistični pokret, nevažujoč pri tem, da je taka zahteva kamen, ob katerem se mora naš strokovni pokret spodtakniti. Trpelo največjo škodo bi pa delavstvo samo.

Kongres lesnih delavcev.

V Zagrebu se je dne 1. septembra in naslednje dneve t. l. vršil kongres lesnih delavcev. Sklical je ta kongres kot mandator »Savez drvotvlskih radnika za Hr-

Politične razmere so bile spočetka francoskemu tisku precej neprivlačne, toda skoro mu je vzšlo solnce lepše bodočnosti in danes je vpliv francoskega časopisja še večji od angleškega.

Dasiravno je pripadal prvi dnevnik Nemcem, vendar se nemška žurnalistika vsled neenotnih političnih položajev nemških držav dolgo časa ni mogla razviliti tako, kakor bi ona sama hotela. Šele po l. 1848 in posebno po letu 1871, ko je Bismark založil veliko Nemčijo, se začela nemška žurnalistika globoko dihati, hotelča dohiti svoja zapadna sosedja. Vendar pa se zaznava pri Nemcih večji vpliv časopisja na nie, na javno mnenje, kot pa na vlado, torej si je nemška vlada sama delala javno mnenje, mesto da bi le ono vplivalo na nie. To je prototip demokracije.

Tudi v Avstriji se je začelo časopisje, nemško in nenemško razvijati šele od l. 1843. dalje. To leto je prineslo tudi nam Slovincem prvi slovenski list, to je Bleiweisove Novice, ki jih je izdajala »Kranj-

ska kmetijska družba.« V »Novicah« so se olašali slovenski pisatelji in pesniki posebno potem, ko so postale političen list za Slovence. »Novicam« je kmalu sledil Janežičev »Glasnik« — literaren list — ki so ga ubile »Novice« s svojim naprednim urednikom očetom Bleiweisom, potem je začel izhajati v Mariboru »Slov. Narod«, ki je 53 let star, mlajši brat mu je »Slovenec« ki šteje 48 let, ostali dnevniki so mlajšega datuma tako »Edinost«, »Nadrel« izhajata kot dnevnik četrto. »Jugoslavija« tretje leto. Poleg teh imenovanih dnevnikov imamo še celo koptico drugih strokovnih in političnih tednikov in časno, za naš narod, ki šteje poldrug milijon duš, zelo častno število znanstvenih in literarnih časopisov. Najstarejši list je strokovni list slovenskega učitelstva »Učiteljski Tovariš«, ki je letos praznoval svojo šestdesetletnico, 60 let je lepa starost. Največji slovenski list je »Glas Naroda« v Ameriki, ki se tiska v 100.000 izvodi.

(Dalje prih.)

vatsko in Slavonijo v Zagrebu. Namen kongresa je bil zdinenje vseh strokovnih organizacij lesnih delavcev v Jugoslaviji v eno zvezo. Kongres sam je trajal cel teden in to iz tega razloga, ker tūči še ves strokovni pokret zlasti v južnih krajih Jugoslavije, v otrocih čevljarjev, katerih se kakor vse kaže, še dolgo ne bo izgnal.

Navzočih je bilo okoli 46 delegatov. Polnoštevilno so bili zastopani le iz Srbije (13 delegatov). Delegatov za Hrvatsko in Slavonijo je manjkalo okoli 7. Za Slovenijo so se udeležili kot delegati: Peterca Bradeško, Zore Jenžekovič, Klančnik in Tokan.

Dnevni red kongresa je bil: 1. Konstituiranje kongresa. 2. Volitev komisije za overovlečenje mandatov. 3. Volitev predsedstva. 4. Referat o zdinenju. 5. Pravila opravilnik ter predlogi in resolucije. 6. Internacionalne zveze. 7. Akcija in taktika. 8. Volitev centralnega odbora in kontrole. 9. Volitev delegatov za strokovni kongres. 10. Razno.

Dnevni red, ki je na videz precej obširen vsebuje celo vrsto točk ki se dajo z lahkoto rešiti vsaj tekom dneva. Ali čim enostavnejše točke, tem bolj so se razprave zavlačevale. Pri vsaki najmanjši stvarici je bilo takoj od vsega začetka opažati neko mrzlično agitacijo med delegati. Sploh je vladala med udeleženci taka napetost, razdraženost in nervoznost, da je bilo vsak trenotek pričakovati, da se kongres razbije. Mestoma je bilo krika in vika kakor na semnju. Razume se da tudi nosilke, kakor socialnatriotke, nikiči, izdalice in kukavice niso manikale. Belgrajski komunisti na primer so ves odbor Hrvatsko-Slovenskega saveza nagnali z izdalicami in kukavicami! nevede na to, da je haš ta odbor zorganiziral v svojem »Savezu« okroglo 25.000 članov in je izvedel na stotine mezdskih ugovorov ter vzorno upravljal ta Savez.

In ker je bilo kmalu po otvoritvi kongresa razvidno, da ta kongres ne bo nič pametnega sklenil so delegati iz Slovenije izjavili da odklanjajo vsako odgovornost in se vzdržijo vsakega glasovanja. In prav so imeli, kajti kdor je opozoval razprave in zna pravilno presojati sklepe, katere je ta kongres napravil, je šel s kongresa s prepričanjem da je bila večna škoda za stroške ki jih je ta kongres povzročil. Referat o zdinenju je podal Antolovič iz Zagreba. Proti mnogim ki se danes v strokovnem pokretu rinejo v ospredje, je iznesel težke obtožbe. Iztaknil je zlasti prekucio profesoria Šime Markoviča in Pavloviča iz Belgrada ter Kauriča iz Zagreba, v strokovni komisiji v Zagrebu, katere je danes takorekoč izgubila ves svoj pomen, ker so nekatere strokovne organizacije počelo priznavati.

Referat je povzročil dolgo debato, v katerih je mnogo govornikov po nepotrebnem ponavljalo to, kar so bili že prejšnji povedali.

Končno se je sklenilo tesno centralizacijo kateri pa se ne bo pokoril niti Zagreb niti Sarajevo tem manj pa Ljubljana. Da je ta trditve pravilna omentamo da je strokovna organizacija lesnih delavcev v Bosni že zdavnaj »uedinjena« z belgrajskim savezom, ali ostalo je tudi tam to zdinenje le na papirju in pri besedah. Podružnice lesnih delavcev v Bosni in Hercegovini ne odračunavajo v Belgrad temveč v Sarajevo. Sarajevo pa ne da Belgradu niti vinarja. Ko je šlo za zdinenje kovinarskih organizacij, so čutili v

Belgradu, da se jim bo gotovo posrečilo dobiti centralo v Belgrad, zato je bilo mnogo govora o zahtevi Belgrajčanov da mora vsaka pokrajinska centrala kovinarjev takoj oddati Belgradu po 10.000 K kot osnovno glavnicu. Za vse ostalo imetje, premično in nepremično, so zahtevali zadolžnico in pravico razpolaganja. Sedaj pa, ko se je vodstvo »Saveza drvodijskih radnika za Srbijo v Belgradu« zavedalo, da bo sedež centrale v Zagrebu, ni bilo čuti niti besedice o oddaji imetja. Zakaj? Zato ker Belgrad v Zagreb nikoli ničesar odračunal ne bo. Zagrebški lesni delavci pa si bodo stokrat premislili, predno bi financirali tak Savez. Že to nam dokazuje, da je ves denar izdan za ta kongres, vržen skoz okno. Neodkritosrčnost in neiskrenost je vohče odlikovala tudi ta kongres, istotako kakor smo to opažali pri vseh predidocih kongresih drugih strok.

Pravila so bila na kongresu lesnih delavcev taka sprejeta da jih nobena vlada ne bo hotela potrditi. In tudi če bi jih kakva vlada potrdila, jih ne more nihče, kdor se ne šteje pristašem komunistične stranke, priznavati. To je bilo opažati pri raznih grupah med delegati na kongresu samem. Pretežna večina vsega članstva strokovnih organizacij na Hrvatskem in v Slavoniji, Bosni in Hercegovini, v Vojvodini kakor tudi v Sloveniji namreč stoji na popolnoma pravilnem stališču, da komunistična stranka nima pravice finančno izrabljati strokovnih organizacij. Kaj takega se ne more priznati nobeni stranki solou. Ker pa so tako zahtevo belgrajski komunisti kar javno zagovarjali, je razumljivo da nastaja odbor pri onih ki so drugih nazorov. Kdor pozna razmere, si ne more drugo sodbo napraviti, nego, da je vsaka taka organizacija mrtvo rojeno dete.

(Dalej prih.)

Cenejši in boljši kruh na vidiku.

V smislu sklepa ustavnega zborovanja dne 5. novembra t. l. naznamamo ljubljanskemu in okoliškemu občinstvu, zlasti delavstvu in uradništvu vseh strok in panog, da se ustanovi

»Prva delavska pekarna v Ljubljani«

ki boji zadržana z omejeno zavezo.

Njen namen boji ustanavljanje in obratovanje nekarskih podjetij kakor tudi opravljanje vseh z istimi zvezanih posrtrskih poslov in trgovine.

Ustanovno zborovanje je določilo pristojnino k zadrugi na 2 K deleže pa po 100 K. Posamezniki morejo podpisati le po en delež obstoječa društva in zadruga na tudi več. Deleži se morejo vplačevati tudi v 10 tedenskih obrokih.

Pozivljamo vse, ki se zavzemajo, da dobi ljubljanski in okoliški konsument dober, tečen in snažen kruh, da se priglasijo članom te zadruge.

Pristojne izlave se bodo dobile prihodnje dni pri vseh ljubljanskih in okoliških prodajalnah »Konsumnega društva za Slovenijo« ter pri »Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani«, Aleksandrova cesta štey. 5.

Z obratom prične zadruga najbrže že tekom tega meseca.

Delavstvu priporočamo, da v čim večiem številu pristopijo k novi zadrugi.

Sodrug! Delavke in delavci, pazite na svoje organizacije, zakaj, še hujši boji nas čakajo!

Proti atentatu na osemurni delavnik in reakciji v socialni politiki.

Delavstvo vpricho reakcionarnih činov eksponentov buržoazije in kapitalizma ne more molčati. Da pove gospodom v hrk. sklicuie shode, na katerih protestira zoper delavstvu sovražne ukrepe, ki so možni le od strani take buržoazije, kakršna je jugoslovanska in koje voz vlečeta klerikalni kolovodja dr. Korošec z radikalci in liberalci kolovodja dr. Kukovec. Boljših si jugoslovanska buržoazija ni mogla izbrati.

Do sedaj so se vršili v Ljubljani shodi grafičnega delavstva, kovinarjev, lesnih delavcev kemičnih delavcev ter usnarjev in čevljarjev. Povsod je bila soglasno sprejeta sledeča

resolucija:

Belgrajska centralna vlada je sklenila uredbo, s katero deloma razveljavlja obstoječo naredbo o osemurnem delavniku za male obrti.

Delavstvo si je v težkem boju priborilo z osemurnim delavnikom eno glavnih dolgoletnih zahtev za vso državo, s sklepom ministrskega sveta se pa ta socialna uredba, ki io do vseh drugih državah uvažalo, zopet razveljavlja.

Proti temu nezakonskemu nasilstvu zbor narodnoosno protestira in zahteva, da se osemurni delavnik zopet popolnoma vzpostavi ter se mu da popolno zakonito varstvo kakor drugim zakonom v državi.

Podajšanje delavnika pomeni le povečanje brezposelnosti, ki vsak dan bolj in bolj narašča.

Zbor vidi v tem činu delavstvu sovražni akt reakcije, ki ogroža spricho reakcionarnega naziranja vlade tudi druge že pridobljene socialne in delavsko varstveno zakonodajo.

Z največim ogorčenjem protestira zbor tudi proti nameravanemu nekulturnemu atentatu na delavske svoboščine, ki ga namerava centralna vlada z naredbo o »redu in radu«, s katero hoče uvesti naravnost suženjsko razmerje delavcev do države in družbe.

Zbor izjavlja, da se bo organizirano delavstvo taki reakcionarni politiki v interesu svojega obstoja kar natodločneje upiralo, in pozivlja centralno vlado v Belgradu ter deželno vlado v Sloveniji, da ukine svojo protidelavsko politiko.

Obenem naproša zbor Pokrajinsko komisijo strokovnih organizacij v Sloveniji, da ta naš odločni protest predloži v uoštevanje na pristojnih mestih.

Mezdna gibanja.

V Ljubljani so brivski pomočniki po več dnevni stavki dosegli 35 procentno povišanje plače.

Ljubljana. Pretečeni teden so se vršila pogajanja za povišanje plač pivovarniškega delavstvu. Uspeh je bil ta, da je pivovarniško delavstvo pridobilo 20%. Velja to povišanje za Ljubljano in Maribor.

Mezdno gibanje za pivovarniške delavce. Dne 27. avgusta t. l. so bila prva pogajanja pri zvezi industrijcev, pri katerih se je doseglo samo nabaven prispevek po 300 K za tiste, ki so več kot 6 mesecev vposleni po pivovarnah in po 150 K pa za vse one, ki so več kot 3 mesece do 6 mesecev v delu. Povišanje mezde pa se je odložilo do oktobra. V oktobru pa še ni došlo do nobenega sporazuma in sicer vsled tega, ker so

pivovarnarji ponujali prvikrat samo 10% in pri drugih pogajanjih pa 15%. Delavstvo pa je vstrajalo pri 30% kljub temu, da je popustilo od 50 na 30 odstotkov. Dne 4. novembra pri ponovnih pogajanjih, pri katerih je bila vlada zastopana potom poverjeništvu za socialno skrb, pa se je doseglo 20 odstotkov povišanje plače za vse delavstvo po pivovarnah in se povišek plača tudi za mesec oktober za nazaj. Le potom dobre organizacije se je to doseglo.

Delavstvo papirnic v Vevčah, Goričanah in Medvodah je pridobilo povišanje na plači in sicer so dobili kvalificirani 35%, drugo nad 18 let staro delavstvo 20%, pod 18 let staro 10 do 15% ter delavke 15 do 20%. Povišanje se razume na temeljno plačo. Družinske doklade so se določile na 2 kroni za ženo in 1 krona za otroka. Tudi podpora onemoglim delavcem se je zvišala za 25%.

»Večerni list« na koncu svojega tozadevnež. poročila iz papirniškega delavstva norce bri je, češ, klerikalna organizacija gre v boj za delavske zahteve odkrito in odločno! Oni pa, kdor ve, da je delavstvo organizirano v Osrednjem društvu kemičnih delavcev bilo pričetenik tega mezdnege pokreta, se mora smejati lažnjivi najvnosti take pisave. Drugega bi ne imeli dostavljati. Omenitve vredno je le še, da so se obnašali klerikalni petelini pri pogajanjih, kakor derviši. Konec koncov je bil ta, da se je iz gore porodila miš po zaslugi klerikalnih brbljavcev. To, kar čveka ta list v drugem skrupcalu v isti številki iz Vevč, pač ni omenitve vredno, ker je preotročje.

V Zagorju, Trbovljah in Hrastniku mezdni spor rudarjev še ni končan. Zdi se kakor da Trboveljska premogokopna družba ureditev tega vprašanja umetno in namenoma zavlačuje. Dražiti delavstvo gotovo ni pametno. Trboveljska premogokopna družba bi se morala zavedati, da tako postopanje ni v interesu ne delavstva in tudi njej sami ne, še manj pa v interesu splošnega gospodarstva. Upajmo, da bo spor rešen v korist rudarjev. Čas bi že bil!

Maribor. Dne 26. pr. m. se je vršil pri nas dobro uspeli shod mlinskih delavcev, na katerem je poročal o zadevah organizacije tajnik okrožne strokovne komisije s. Cech. O blagajniškem stanju je poročal s. Palovec. Sklenilo se je med drugim tudi ustanoviti lokalni podporni sklad, v katerega bo prispeval vsak član podružnice z rednim tedenskim prispevkom vred po eno krono in deset vinarjev. Iz tega sklada se bo podpiralo zlasti obolele člane in brezposelne člane. Ostalo poročilo za enkrat odlagamo.

Rudarji v Mežiški dolini. Za delavstvo, vposleno pri »Bleiberški družbi Union«, so se na podlagi vloženih zahtev za ureditev delavskih plač po Uniji slovenskih rudarjev vršila dne 3. novembra 1920 pogajanja, katera so se zaključila z nastopnim rezultatom: Za prvo plačilno stopnjo se je povišala dnevna plača za 10 K, v drugi za 8 K, v tretji za 6 K in v četrti za 4 K. Četrletni nabavni prispevek, kateri je bil izplačan dne 30. septembra t. l. se doplača sedaj še naknadno za čas od 1. septembra do 22. oktobra t. l. za vsakega delavca po 200 K, za vsakega družinskega člana pa po 100 K. Onim, ki ne uživajo naturalnega stanovanja se je povišala stanarina, in sicer samskim delavcem od 6 na 10 K in oženjenim od 12 na 20 K mesečno. Povišala se je obenem tudi draginjska doklada za 5%. Skupno znaša povišanje za družino sestoječo iz treh oseb 400 K mesečno. — Pogajanj so se udeležili: domači zaupniki delavstva, za ravnateljstvo rudniški svetnik Cihelka, za osrednji urad državnih montanističnih obratov inženir Bončar, za socialno skrbstvo v Ljubljani dr. Šlibar, dalje zastopnik zveze industrijev in s. Čobal kot zastopnik Unije slov. rudarjev.

Sloga ali solidarnost delavstva je edini vir njegove moči in sreče.

Za invalide Invalidski oddelek poverjeništvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo se preseli 11. t. m. iz dosedanjih uradnih prostorov v palačo deželne vlade v Št. Petersko vojašnico. I. nadstropje (vhod na oglu proti deželni bolnici za šentpetersko cerkvijo). Istočasno se preseli tje tudi oddelek za nakazovanje vojnih pokoinin, invalidnin in preskrbnin, ki je bil doslej nastanjen v barakah na Kodeljevem ter komisija za preskrbo vračajočih se vojniki iz dosedanje pisarne v Gradišču št. 4. Invalidski oddelek bo imel svoje lastno vložišče. Vse vloge, ki se tičejo vojaških pokoinin, invalidnin, preskrbnin (za vojne vdove in sirote), zdravljenja in šolanja invalidov, oddate trafik, podpor vseh ekonomskih in upravnih zadev invalidskih zavodov, vseh zadev dobrovoljcev in sploh glede vseh vprašanih, ki spadajo v omenjene referate, je oddajati odslej v novih uradnih prostorih v Št. Peterski vojašnici. Naslov oddelka: Poverjeništvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo invalidski oddelek. Komisija za preskrbo vračajočih se vojniki bo poslovala kakor doslej samostojno. — Zaradi ureditve pisarn bo mogoče sprejemati stranke šele od ponedeljka 15. novembra t. l. dalje ob dosežaniem času (od 10. do 12. ure).

Vabilo.

Celje. Delavsko pevsko društvo »Naprej« priredi ter vabi na Martinovo veselico, ki se vrši dne 14. nov. t. l. v gostilni pri Zelenem travniku. Začetek je ob 16. uri (4. uri) popoldan. Spored: Prosta zabava in ples. Vstopnina 6 K. Za obilno udeležbo se priporoča ter vabi odbor.

Razno.

Povišanje taks. V bodoče je treba za vsako pismeno oblastveno rešitev plačati 20 kron (dosedaj 8 kron) Za vsako pritožbo na državni svet, proti kakemu administrativnemu oblastvu je plačati 40 kron (dosedaj 20 kron). Na vstopnice gledališča, koncerte, predavanja, razstave je plačati 10 odstotkov vrednosti vstopnice; za vstopnice k zabavam (kino, kabaret, cirkus, mezažerije itd.) pa je plačati 30 odstotkov od vrednosti vstopnic.

Prosta vožnja vračajočih se beguncev. Begunci se obvesčajo, da je kreditiranje vožnje za one, ki se za stano vrnejo na svoja domovja, podaljšano do 31. decembra t. l. Ta rok se pod nobenim pogojem ne bo več podaljšal, zato je v interesu beguncev, ki se mislijo vrniti, da se vrnejo do konca leta, ker bi sicer morali sami plačati selitvene stroške. — Urad za zaščito beguncev.

Prometno ministrstvo je dovršilo pripravljala dela za trasiranje proge, ki bo spajala Banat in Bačko. Proga se bo začela že te dni graditi.

Najbolj umazano plačajo delavce klerikalci. »Večerni list« z dne 4. novembra t. l. prinaša med drugimi tudi ta le člančič: »Prevalje. Pomožno delavstvo Mohorjeve tiskarne je stavilo ravna teljstvu zahteve za povišanje plač. Med tem ko imajo v Ljubljani pomožne delavke in vlagalke v tiskarni 150 do 215 K tedensko, v knjigovozniči pa pomožni delavci 200 do 300 K, pomožne delavke pa 90 do 210 K, imajo pomožne delavke in vlagalke na Prevaljah 90 do 140 K tedensko.« K temu dostavljamo, da je Mohorjeva tiskarna stara, znano klerikalno podjetje.

Socializacija rudnikov v Čehoslovaški. Pravo Lidu« poroča, da bo vlada narodni skupščini predložila zakonski načrt o razlastitvi, so cializaciji ruropkopov in o socialnodemokratskiju delavskiju svetih.

Brezposelnost v Nemčiji. Pred kratkim smo v svojem listu podali statističen pregled o vedno naraščajoči brezposelnosti v Nemčiji, katero je bilo opažati od aprila t. l. dalje. Zadnje uradno poročilo državnega ministrstva za delo pa kaže veselejše podatke. Brezposelnost znatno pada. Dne 1. oktobra je število brezposelnih znašalo 396.151, 15. oktobra pa le 374.983, torej se je številka znižala za 21.168. Število družinskih članov, ki so uživali podporo je padlo od 362.380 na 348.647. Denarna podpora se je v tem času znižala od 45,7 milijonov mark na 41,2 milijonov mark.

Padanje cen na Angleškem in v Ameriki. Londonski list »Times« poroča: Padanje cen je sedaj v polnem teku. Te dni so padle cene vsem predmetom. Posebno je padla cena bombožu, bakru, cinu, bombaževemu olju, terpentinu, čaju, lanenemu semenu, lanenemu olju. V Ameriki padajo cene še hitreje kot pa na Angleškem.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

COSULICH-LINE
= TRST-AMERIKA =

New - York — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA Franciškanska ulica št. 6.

registrovano združenje z omejeno zavezo

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za noče in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N A delavski dnevnik

N A P R E J

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le »Naprej« spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 20 kron.

Naroča se pri upravi »Naprej« Ljubljana, Franciškanska ul. 6.